

RFO

RESPUBLİKA FƏNN
OLİMPİADALARI

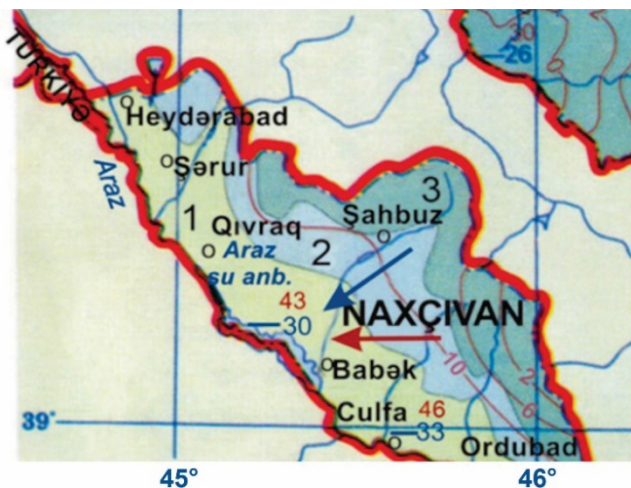
Ad _____ Soyad _____

8 COĞRAFIYA

- İmtahan müddəti 180 dəqiqədir.
- Hər səhv cavab öz dəyərinin 1/4 - ni aparır.
- Hər sual 4 bal ilə qiymətləndirilir.
- Nəzarətçilərə cavab kağızları və buraxılış vərəqələri təqdim olunur.
- Sual kitabçasında hər hansı texniki qüsür aşkarlandığı və kitabçanın şagirdin məlumatlarına uyğun olmadığı halda (fənn, bölmə, sinif) imtahandan əvvəl mütləq otaq nəzarətçisinə bildirilməlidir.
- Rayon (şəhər) mərhələsinin nəticələrini 09.01.2025-ci il tarixindən etibarən portal.edu.az platformasında şəxsi kabinetinizdən və təhsil aldığınız ümumtəhsil müəssisəsindən öyrənmə bilərsiniz.

Uğurlar!

1. Xəritəyə əsasən doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Həm keyfiyyət fonu, həm də izoxətlər üsulundan istifadə edilib.
2. Maksimum və minimum temperatur ən çox yağıntı düşən ərazidə qeydə alınıb.
3. Yanvar ayında hakim külək şimal-şərqdən, iyul ayında isə cənub-şərqdən əsir.
4. Heydərabad qəsəbəsi Culfa şəhərindən şimal-qərbdə yerləşir.
5. Araz su anbarı Türkiyə ilə sərhəddə yerləşir.
6. III saat qurşağının orta meridianı yerləşir.

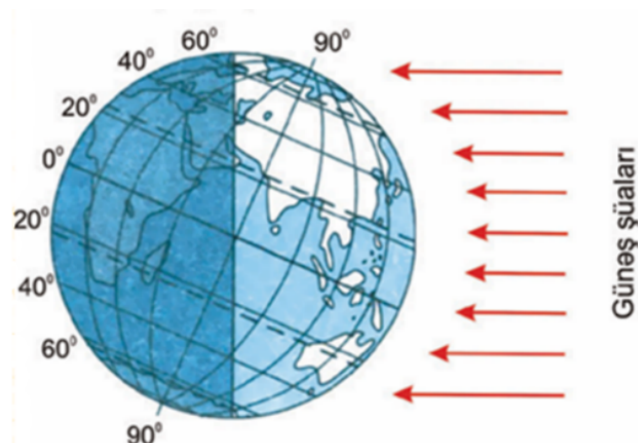
- A) 1, 5, 6
B) 1, 3, 5
C) 1, 4, 6
D) 2, 3, 4
E) 2, 3, 6

2. Pekin, Ankara, Madrid və Bakı şəhərləri üçün doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Şərq yarımkürəsində yerləşirlər.
2. Günəş ən tez Madrid şəhərində batır.
3. 22 iyun tarixində Günəş səhər tezdən şimal-şərq istiqamətindən çıxır.
4. Günorta vaxtı Günəş eyni anda zenitdə olur.
5. 21 mart tarixində Günəş səhər tezdən şərqdə çıxır, qərbdə batır.
6. Eyni işıqlanma qurşağında yerləşirlər.

- A) 1, 5, 6
B) 3, 5, 6
C) 1, 4, 5
D) 1, 2, 3
E) 2, 4, 6

3. Yer kürəsinin sxemdəki vəziyyətinə əsasən doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Günorta vaxtı 45° şimal və 45° cənub enliklərində şaquli cisimlərin kölgə uzunluqları bərabərdir.
2. 5° şimal enliyində günorta vaxtı günəş şüalarının düşmə bucağı Bakı şəhərindəkindən daha böyükdür.
3. Quba şəhərində gündüzün uzunluğu Sabirabad şəhərindəkindən daha çoxdur.
4. Sxemdəki vəziyyətin baş verdiyi tarixdən etibarən Tasmaniya adasında gündüzün uzunluğu artmağa başlayır.
5. Ekvator üzərində günorta vaxtı günəş şüalarının minimum düşmə bucağı müşahidə edilir.
6. 56,5° şimal enliyində Qütb ulduzunun (Polaris) və günəş şüalarının günorta vaxtı görünmə bucaqları bərabər olur.

- A) 3, 4, 5
B) 1, 2, 4
C) 3, 5, 6
D) 1, 3, 4
E) 2, 5, 6

4. Doğru **olmayan** fikirləri müəyyən edin.

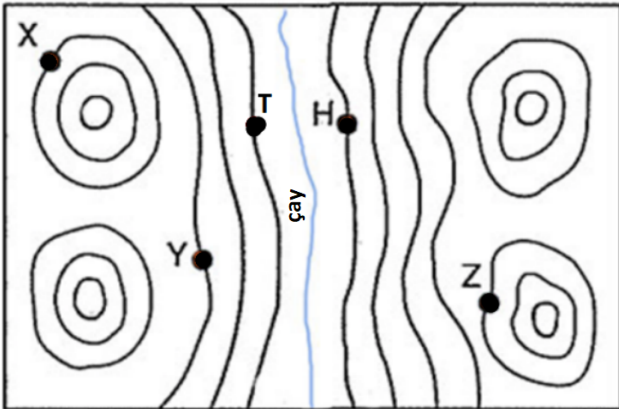
1. Klyuçi Sopkası və Kerinçi vulkanları litosfer tavalarının konvergent sərhədində yerləşir.
2. Pasxa adası Naska və Cənubi Amerika litosfer tavalarının sərhədində yerləşir.
3. Peru çökəkliyi Cənubi Amerika və Sakit okean litosfer tavalarının sərhədində yerləşir.
4. Qanıx-Əyriçay çökəkliyi, Lənkəran ovalığı və Qarayazı düzü eyni tektonik zonada yerləşir.
5. Müasir dövrdə Atlantik və Hind okeanlarının sahələri azalır.
6. Ural dağları və Skandinaviya dağları litosfer tavalarının sərhədində yerləşmişir.

- A) 1, 4, 5
B) 1, 3, 4
C) 2, 5, 6
D) 2, 3, 5
E) 1, 2, 4

5. Kolima çayının axdığı ərazi üçün doğrudur:

- A) Yeni qırışıqlıq vilayətində yerləşir.
B) Qədim platformadır.
C) Qədim qırışıqlıq vilayətində yerləşir.
D) Ən qədim qırışıqlıq vilayətində yerləşir.
E) Orta qırışıqlıq vilayətində yerləşir.

6. Cədvələ əsasən **uyğunsuzluğu** müəyyən edin.

Doğru	Yanlış
I Mauna-Kea, Elbrus, Etna və Kamerun vulkanların fəaliyyəti nəticəsində yaranan dağlardır.	IV Turan və Mesopotamiya ovalıqlarında eol relyef formalarına rast gəlinir.
II Faylı dağlar yalnız fəal seysmik zonalarda yerləşir.	V Altay, Sayan və Tyan-Şan dağları qırışıq dağlar hesab edilir.
III Dyun, mağara və sirk ekzogen mənşəli relyef formalarıdır.	VI Atlas və Appalaç dağları mülayim işıqlanma qurşağında yerləşir.

- A) III, IV, VI
B) I, V
C) III, IV, V
D) II, III
E) II, IV, VI

7. Cədvələ əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

Qrinvic (0°) meridianı	180° meridian
1. Üç materiklə kəşisir. 2. XXIV saat qurşağının orta meridianıdır. 3. 1°-lik qövsünün uzunluğu ən böyük olan meridiandır.	4. Təqvim vaxtının Beynəlxalq dəyişmə xəttidir. 5. Rusiya və Avstraliyanın şərqilə kəşisir. 6. Uzunluğu 40009 km-dir.

- A) 1, 3, 4
B) 2, 4, 6
C) 1, 3, 5
D) 1, 2, 4
E) 4, 5, 6

8. Sxema əsasən cədvəldəki uyğunluğu müəyyən edin (Nəzərə alın ki, H məntəqəsində havanın temperaturu 15°C, Y və H məntəqələri arasındakı atmosfer təzyiqi fərqi isə 120 mm c.s.-dur).

Doğru	Yanlış
1. Kəsmə yüksəkliyi 600 m-dir.	4. Z məntəqəsində havanın temperaturu 0,6°C-dir.
2. X və Z məntəqələrinin mütləq hündürlükləri bərabərdir.	5. H və X məntəqələri arasında 2400 metr hündürlük fərqi var.
3. Verilmiş bütün məntəqələrdə temperatur 0°C-dən yüksəkdir.	6. T və H məntəqələri arasında keçidi təmin etmək üçün körpü tikmək məqsədəuyğundur.

- A) 2, 4, 6
 B) 1, 3, 5
 C) 1, 2, 6
 D) 3, 4, 5
 E) 1, 4, 6

9. Cədvələ əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

No	23 dekabr tarixindən başlayaraq:	Artar	Azalar
1	Şimal qütb dairəsində gündüzlərin uzunluqları	✓	
2	Bakı şəhərində günorta vaxtı şaquli cisimlərin kölgə uzunluqları		✓
3	Gecə və gündüzün uzunluqları arasındakı fərq	✓	
4	Cənub tropik xəttində günorta vaxtı günəş şüalarının düşmə bucağı	✓	
5	Tropik işıqlanma qurşağının sahəsi		✓

- A) 1, 2
 B) 3, 4
 C) 3, 5
 D) 1, 4
 E) 2, 5

10. Cədvələ əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

No	Yer kürəsinin hərəkətinin nəticəsi	Xəyali oxu ətrafında	Günəş ətrafında
1	Gecə və gündüzün yaranması	✓	
2	Gecə və gündüzün adi növbələşməsinin pozulması	✓	
3	Fəsillərin yaranması		✓
4	Briz və dağ-dərə küləklərinin yaranması		✓
5	Okean cərəyanlarının yarımkürələr üzrə fərqli istiqamətlərə meyillənməsi	✓	

- A) 2, 3, 5
 B) 1, 4
 C) 1, 3, 5
 D) 1, 4, 5
 E) 2, 5

11. Cədvələ əsasən doğru **olmayan** sıraları müəyyən edin.

No	Şimal	Cənub	Şərq	Qərb
1	Çelyuskin	Maryato	Ras-Həfun	Parinyas
2	Ben-Sekka	Frouerd	Bayron	Roka
3	York	Sent-Çarlz	Uels Şahzadəsi	Dejnyov
4	Qalyinas	Piay	Merçison	Stip-Poynt
5	Merçison	İynə	Bayron	Almadi

- A) 1, 2
B) 3, 4
C) 2, 5
D) 4, 5
E) 1, 3

12. Cədvələ əsasən doğru sıraları müəyyən edin.

No	Ölkə	Paytaxt	İdarəetmə forması
1	Tailand	Banqkok	respublika
2	İran	Tehran	monarxiya
3	Fransa	Paris	respublika
4	Belçika	Brüssel	monarxiya
5	Finlandiya	Helsinki	respublika
6	Norveç	Stokholm	monarxiya

- A) 1, 2, 3
B) 1, 3, 5
C) 2, 4, 6
D) 3, 4, 5
E) 3, 5, 6

13. Ölkəmizin iqlimi ilə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Yayda tropik, qışda mülayim hava kütlələri hakim olur.
2. Mülayim iqlim qurşağının payı subtropik iqlim qurşağının payından daha böyükdür.
3. Şamaxı və Şəki inzibati rayonlarının ərazisində mülayim-isti iqlim tipinə rast gəlinir.

4. Naxçıvan MR-da mülayim-isti iqlim tipinə rast gəlinmir.
5. Buxarlanmanın ən çox olduğu ərazi Kür-Araz ovalığıdır.
6. Talış dağlarında dağ-tundra və soyuq iqlim tiplərinə rast gəlinir.

- A) 2, 3, 5
B) 1, 3, 4
C) 1, 2, 6
D) 2, 5, 6
E) 1, 3, 5

14. Cədvələ əsasən doğru sıraları müəyyən edin.

No	Ada və ya arxipelaqların adları	Mənşəyi	Ölkə	Azərbaycana nəzərən yerləşdiyi istiqamət
1	Maldiv	mərcan	Maldiv	cənub-şərq
2	Böyük Sədd rifi	mərcan	Yeni Zelandiya	cənub-şərq
3	Kuril	vulkanik	Rusiya	cənub-şərq
4	Kalimantan	materik	Bruney	cənub-şərq
5	Korsika	materik	İtaliya	şimal-qərb
6	Şpisbergen	materik	Norveç	şimal-qərb

- A) 2, 5, 6
B) 2, 3, 5
C) 4, 5, 6
D) 1, 3, 4
E) 1, 4, 6

15. Viktoriya və Anhel şalalarının yerləşdiyi çay sistemləri üçün ümumi xüsusiyyətləri müəyyən edin.

1. Cənub yarımkürəsində yerləşir.
2. Keçid iqlim qurşağında yerləşir.
3. Atlantik okeanı hövzəsinə aiddir.
4. Tropik işıqlanma qurşağında yerləşir.
5. Sahilindəki müşahidəçi gecə vaxtı qütb ulduzunu (Polaris) görə bilər.
6. Qədim Qondvanaya aid olmuş materikdə yerləşir.

- A) 2, 3, 5
B) 1, 2, 4
C) 1, 3, 5
D) 2, 4, 6
E) 1, 3, 6

16. Uyğunluğu müəyyən edin.

I Morfostruktur
II Morfoskulptur

- a. dərin okean çökəklikləri
- b. makrorelyef formaları
- c. barxanlar və dyunlar
- d. kanyonlar
- e. meandrlar

- A) I-a,c; II-b,d,e;
B) I-a,b,c; II-d,e;
C) I-b,d,e; II-a,c;
D) I-a,b; II-c,d,e;
E) I-c,d,e; II-a,b;

17. Rusiya Federasiyasının Oymyakon yaşayış məntəqəsində müşahidə edilən minimum temperaturu Farenqeyt şkalasına əsasən müəyyən edin.

- A) -72,3°F
B) -97,6°F
C) -169,1°F
D) 16,8°F
E) -112,1°F

18. Baykal gölü ətrafı üçün xarakterik olan yerli külək:

- A) Bora
B) Mistral
C) Səmun
D) Sarma
E) Sirokko

19. 0°C-də havanın nisbi rütubətliliyi 30%-dir. Temperaturun (-10°C)-yə enməsi nəticəsində nisbi rütubətliliyin neçə faiz olduğunu müəyyən edin.

- A) 50%
B) 60%
C) 70%
D) 80%
E) 75%

20. Səbəb-nəticə əlaqələrinin düzgün verildiyi bəndi müəyyən edin.

No	Səbəb	Nəticə
1	Yer səthində su sahəsinin artması	Orta illik temperaturun artması
2	Litosfer tavalının aralanması	Vulkanik adaların yaranması
3	Yer kürəsinin orbit müstəvisinə meyillilik bucağının artması	Tropik və qütb işıqlanma qurşaqlarının sahələrinin artması
4	Sutkalıq temperatur amplitudunun azalması	Fiziki aşınma prosesinin intensivləşməsi
5	Xəritənin miqyasının böyüməsi	Təhrifin azalması
6	Yağıntılardan illik miqdarının azalması	Sürüşmələrin intensivləşməsi

- A) 1, 2, 5
B) 1, 2, 3
C) 3, 4, 5
D) 3, 4, 6
E) 4, 5, 6

21. Doğru **olmayan** fikirləri müəyyən edin.

1. Xəritədə eyni miqdarda yağıntılar düşən məntəqələri birləşdirən xətlər izogiyətlər adlanır.
2. Yer kürəsində ən çox orta illik yağıntı Havay adalarına düşür.
3. Madaqaskar, Tasmaniya və Şri-Lanka adaları materik mənşəlidir.
4. Girdimançay, Ağsuçay və Şəmkirçay Kür çayının sol qolları hesab edilir.
5. Kür çayının mənbəyinin mütləq hündürlüyü Araz çayının mənbəyinin mütləq hündürlüyündən daha çoxdur.
6. Sarısu və Böyük Alagöl tektonik mənşəlidir.

- A) 4, 5, 6
B) 1, 2, 4
C) 2, 3, 6
D) 3, 4, 5
E) 1, 3, 5

22. Cədvəldəki **uyğunsuzluğu** müəyyən edin.

A)	Quruda canlı aləmin çox hissəsini heyvanlar təşkil edir.	yanlış
B)	Rütubətli ekvatorial meşələrdə laterit torpaqlara rast gəlinir.	doğru
C)	İslandiya, Monako və Lixtenşteyndə 1 milyondan az əhali yaşayır.	doğru
D)	Belçika, Mərakeş və Livan konstitusiyalı monarxiya ölkələridir.	doğru
E)	Rusiya, Hindistan və Almaniyada ərazi vahidləri milli-etnik əlamətlərə görə formalaşmışdır.	yanlış

23. Cədvəl, əsasən Aralıq və Qırmızı dənizləri müqayisə edin.

Oxşar	Fərqli
1. Ərazisi iki yarımkürədə yerləşir.	4. İki işıqlanma qurşağında yerləşir.
2. Tektonik hərəkətlərlə bağlı olaraq sahəsi böyüyür.	5. Divergent sərhəddə yerləşir.
3. Coğrafi mövqeyinə görə daxili dənizdir.	6. İsrailin sahillərini yuyur.

- A) 1, 5, 6
B) 1, 3, 6
C) 2, 3, 5
D) 2, 4, 6
E) 3, 4, 5

24. Verilmiş göllərə və cədvələ əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

1. Tanqanika
2. Miçiçan
3. Eyr
4. Titikaka
5. Baykal

No	Göllər	Ümumi olmayan xüsusiyyətlər
I	1, 3, 4	Qondvanaya aid materiklərdə yerləşir.
II	2, 3, 5	Mülayim iqlim qurşağında yerləşir.
III	1, 2, 5	Axarlı göl hesab edilir.
IV	3, 4, 5	Yerləşdiyi materik tropik xətti ilə kəsişir.
V	1, 2, 3	Litosfer tavalarının konvergent sərhədində yerləşir.
VI	2, 4, 5	Yalnız bir ölkə ərazisində yerləşir.

- A) II, III, VI
B) I, III, VI
C) II, IV, V
D) I, III, IV
E) II, V, VI

25. 30° şərq uzunluğunda yerli vaxtla (Günəş saati) saat 03:40-dir. Ondan cənub-qərbdə yerləşən, yay gündönümündə günəş şüalarının günorta vaxtı 44,5° bucaq altında düşdüyü K məntəqəsində isə saat 19:28-dir. K məntəqəsinin coğrafi koordinatlarını müəyyən edin.

- A) 123° ş.u., 21° c.e.
B) 96°q.u., 22°c.e.
C) 93°q.u., 22°c.e.
D) 123° ş.u., 22° şm.e.
E) 90°q.u., 22° şm.e.